

SAKSFREMLEGG

Tilstandsrapport - vurdering av grunnskolen i Melhus 2021

Saksansvarlig: RAD/OPPKUL/Nina Hoseth

Arkivsak 22/ 1745

Forslag til vedtak:

Melhus kommune tar «Tilstandsrapport - vurdering av grunnskolen i Melhus 2021» til orientering og vedtar at følgende satsingsområder legges til grunn for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

Melhusskolen viderefører i skoleåret 2022-2023 sin satsing på godt og inkluderende skolemiljø

Dette gjøres gjennom deling av god praksis og systematisk oppfølging fra skoleeier. Ny nærværplan er tatt i bruk, og plan for systematisk tverrfaglig samarbeid tas i bruk høsten 2022.

Melhusskolen fortsetter arbeidet med utforskende pedagogisk praksis

Eleven som subjekt, samskaping og DIG-læring står og vil stå sentralt i dette arbeidet. Samtidig viderefører vi trykket på grunnleggende ferdigheter.

Rammene til ordinær opplæring må sikres

Rammene bør følge elevtall, kompetansebehov og nasjonale og lokale føringer. Økonomi - og handlingsplan må gi rom for påfyll av disse. Ressursene til ordinær opplæring må styrkes.

Ressursbruk og utbytte i spesialundervisningen følges opp gjennom prosjektet «Skreddersøm».

Bakgrunn for saken:

Det vises til Opplæringsloven § 13.10 og kravet om at kommunen skal ha et forsvarlig system for oppfølging av grunnskolen i kommunen. Som en del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden. Den årlige rapporten skal drøftes politisk. Til grunn for vurderingen ligger skolenes rapportering til skoleeier, nasjonale prøver, undersøkelser og kartlegginger. Skoleeier har gjennomført eget dialogmøte med hver enkelt skole hvor alle resultater og satsningsområder er drøftet. Den totale vurderingen blir gjennomgått samlet med rektorene og PPT i eget møte for å bidra til forståelse av tilstanden og å velge satsningsområder. Vurderingen inneholder i hovedsak drøfting av *skolemiljøet, læringsutbyttet og fysiske rammer*. Her omtales ikke tema som kommer inn under helse, rus og sosioøkonomiske forhold.

Saken behandles i utvalg for helse, oppvekst og kultur og i kommunestyret.

Saksutredning:

Vi har 11 grunnskoler i Melhus, derav seks oppvekstsentre, med skole og barnehage i samme enhet, og tre ungdomsskoler. Vår forsterkede enhet, Rosmælen skole og barnehage, har, i likhet med Eid skole og barnehage, tilbud til barn fra barnehagealder og ut grunnskolen. I 2021 hadde grunnskolen i Melhus 2124 elever. Av disse var det 524 som benyttet seg av SFO og 702 var avhengige av skoleskys.

1. Generelt om undersøkelsene –kartlegginger –prøver

Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elevene. Den er en del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og er hjemlet i forskrift til opplæringsloven § 2-3. Melhus kommune har vedtatt politisk at undersøkelsen skal gjennomføres av alle elever fra og med 5. trinn. (Forskriftene sier at den er obligatorisk for 7. og 10. trinn.).

Undersøkelsen skal ikke bare gjennomføres, men også følges opp. Skolene og skoleeier har en mulighet til å få informasjon om hvordan elevene opplever skolen og læringsmiljøet sitt. Det tas videre utgangspunkt i at

læringsmiljøet har betydning for eksempel elevenes motivasjon, innsats og læring. Læringsmiljøet er ikke noe som ensidig påvirker elevenes læringsutbytte. Elevenes prestasjoner er både et resultat av og har innvirkning på læringsmiljøet. «Et godt læringsmiljø gir flinke og motiverte elever samtidig som velfungerende og motiverte elever gir et godt læringsmiljø.» (T. Nordahl 2005). Elevenes og lærernes bevissthet om egen betydning blir da avgjørende. Skolens oppgave blir da også å gjøre alle aktørene bevisste på dette.

Svarprosenten er generelt svært høy på elevundersøkelsen slik at feilmarginen er liten. Dette innebærer at mindre forskjeller også kan være interessante. Det er i den videre fremstilling i hovedsak tatt utgangspunkt i det nasjonale snittet når det gjelder sammenligninger. Alle skalaer i brukerundersøkelsen går fra 1 –5 hvor 5 er ”best”.

Hensikten med nasjonale prøver er å vurdere og utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning og i deler av faget engelsk. Dette innebærer at det er avgjørende at skolene selv griper fatt i resultatene og legger dem til grunn for en målrettet innsats. Det ble i 2021 gjennomført nasjonale prøver innenfor områdene lesing, regning og engelsk på 5. og 8. trinn. De nasjonale prøvene for 8. trinn er også gjennomført på 9. trinn når det gjelder lesing og regning. Nasjonale prøver er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter. Resultatene gir et avgrenset bilde av ferdighetene og kompetansen elevene har. Man må derfor alltid se resultatene i sammenheng med annen relevant informasjon man har om skolen, kommunen og elevene.

Nasjonale prøver skal gi styringsinformasjon til skolene og kommunen. Det er også forutsatt at prøvene skal komme til nytte for den enkelte elevs utvikling i samarbeid mellom lærer, elev og foresatte. UDIRs analysebrett, som har erstattet Skoleporten, er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnsopplæringen. Målet med analysebrettet er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnsopplæringen.

[\(https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/analysebrett/\)](https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/analysebrett/)

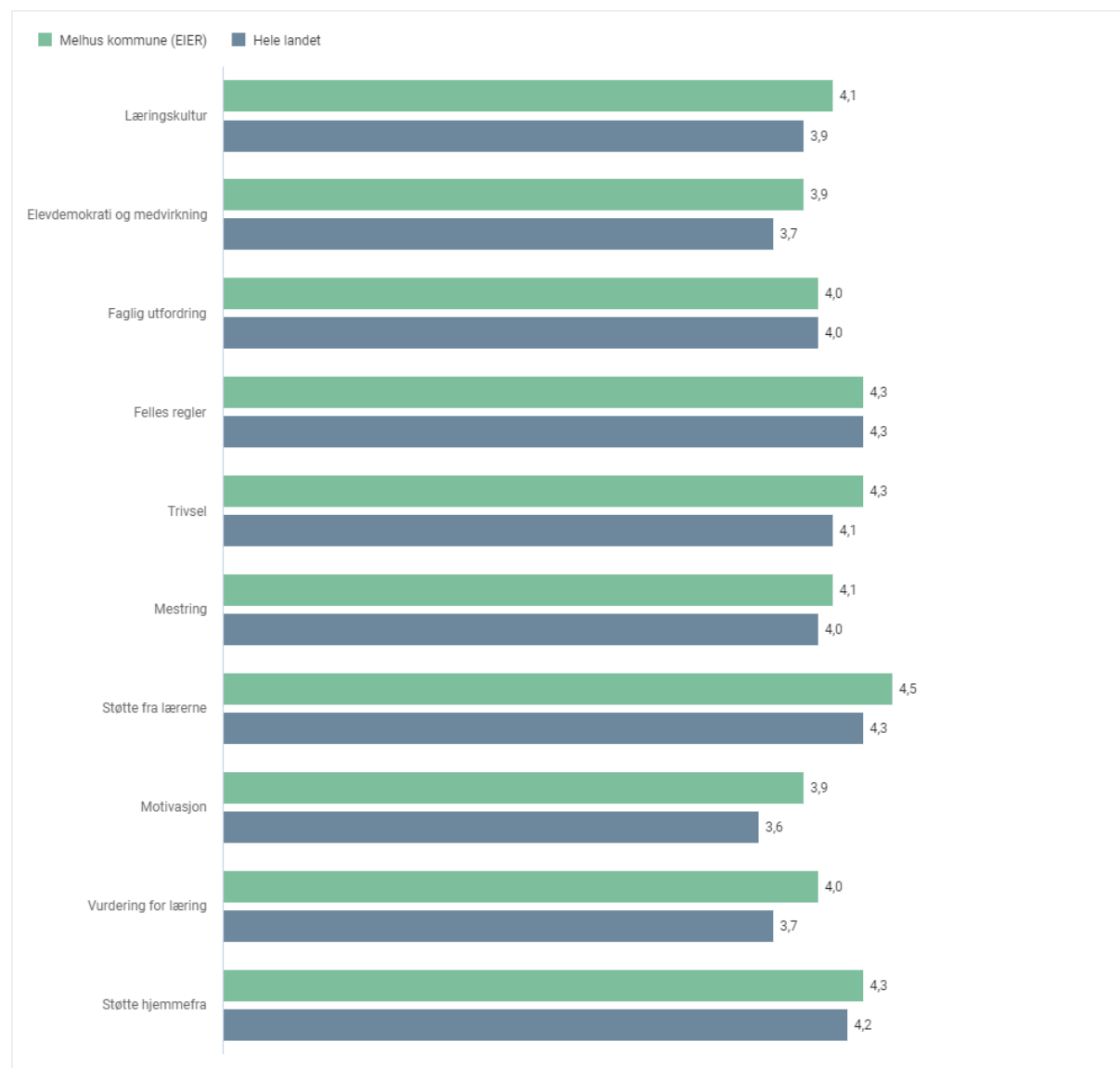
Dette, sammen med eksamensresultatene og standpunktkarakterene, gir kommunen et bilde når det gjelder læringsutbytte og hva kommunen bør satse på. I 2020 og 2021 ble eksamen avlyst. Elevenes grunnskolepoeng består altså av kun standpunktkarakter. Dette gjør at måling av utvikling blir mindre treffsikkert.

2. Vurdering av elevenes skolemiljø

Elevundersøkelsen –indekser og indikatorer

Tabellen under viser resultatene fra Elevundersøkelsen 2021 på 7. trinn, altså siste år i barneskolen. Her er indeksene sett over fem år, sammenlignet med snittet i Trøndelag og det nasjonale snittet i samme periode. Det er gledelig å se at elevene i Melhus trives, opplever seg sett og opplever god støtte både fra lærere og foresatte. Her ligger resultatene i Melhus stort sett over nasjonalt snitt.

Elevundersøkelsen – alle indekser – 7. årstrinn

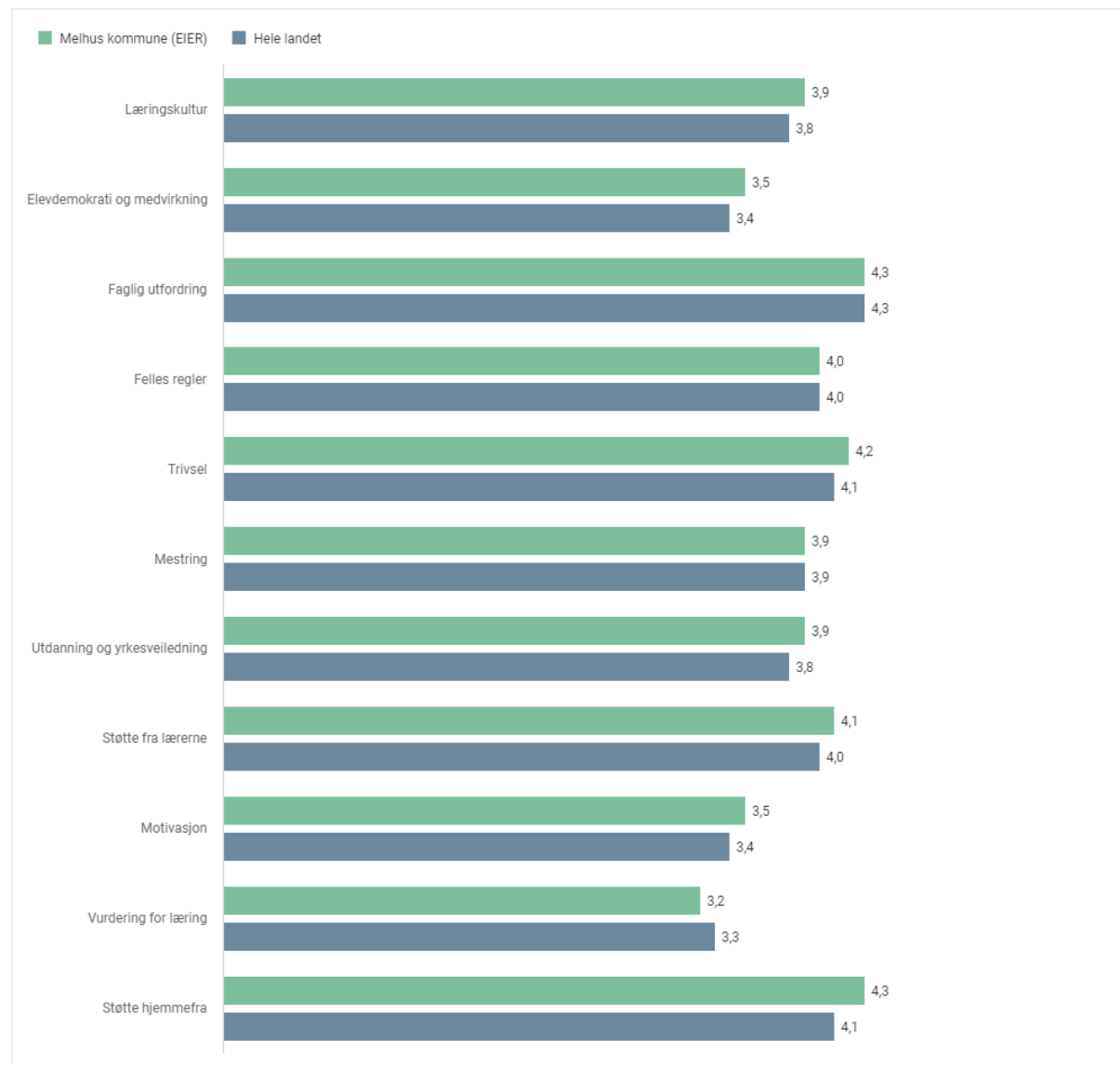

2021-22, Hele landet, 7. årstrinn, Alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

Tabellen under viser resultatene fra elevundersøkelsen på 10. trinn. Elevene på ungdomstrinnet svarer på noen flere områder enn barnetrinnet.

Det er stort sett liten eller ingen forskjell mellom kjønnene. Elevene i Melhus er mer fornøyde med medvirkning og yrkesveiledningen enn elevene nasjonalt. De trives litt bedre og er en anelse mer motivert. Elevene i Melhus opplever god støtte fra lærere og hjemmefra.

Elevundersøkelsen – alle indekser – 10. årstrinn

2021-22, Hele landet, 10. årstrinn, Alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

Mobbing:

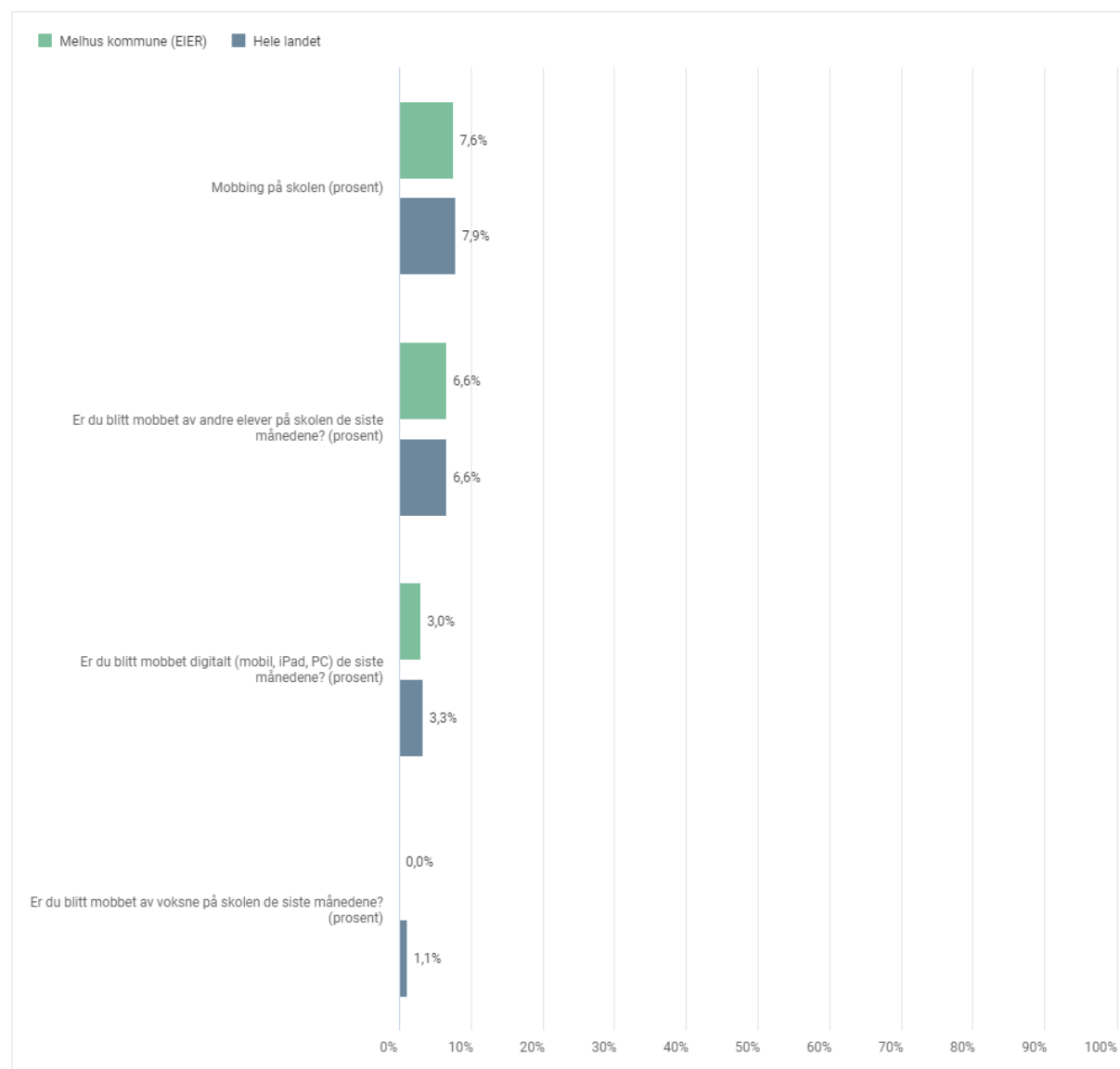
Innskjerpingen av kapittel 9A i opplæringsloven (2017) skulle styrke elevenes rettigheter, og sørge for at saker som gjelder skolemiljø blir håndtert raskere, tryggere og enklere. Noen av de viktigste endringene er at det er lovfestet et krav til nulltoleranse og en tydeligere aktivitetsplikt for skolen.

Skolene i Melhus har i tråd med endringen i lovverket endret sine rutiner samt sørget for å informere elever og foresatte. Skoleeier har fulgt opp hver enkelt skole gjennom eget tilsyn og sjekket ut at skolene følger opp de nye kravene. Det lages ca 35 aktivitetsplaner knyttet til varsler om skolemiljøet i Melhus kommune pr år. Dette tyder på at skolene tar plikten på alvor. Skolene er blitt bedre på å høre ut barnas stemme i skolemiljø saker, og ta alle henvendelser på alvor. Når man går nærmere inn på tallene i elevundersøkelsen er det verd å merke seg at ved flere av skolene er det ingen av elevene som rapporterer at de mobbes «1 gang i uken eller oftere». Hvilket er meget positivt.

Høsten 2015 vedtok komite for liv og lære at skolene bør gjennomføre ikke - anonyme undersøkelser knyttet til mobbing. Dette er iverksatt, og alle skolene rapporterer at de benytter dette som en oppfølging av elevundersøkelsen. Erfaringene med dette er gode og de gir et godt utgangspunkt for å avdekke mobbing.

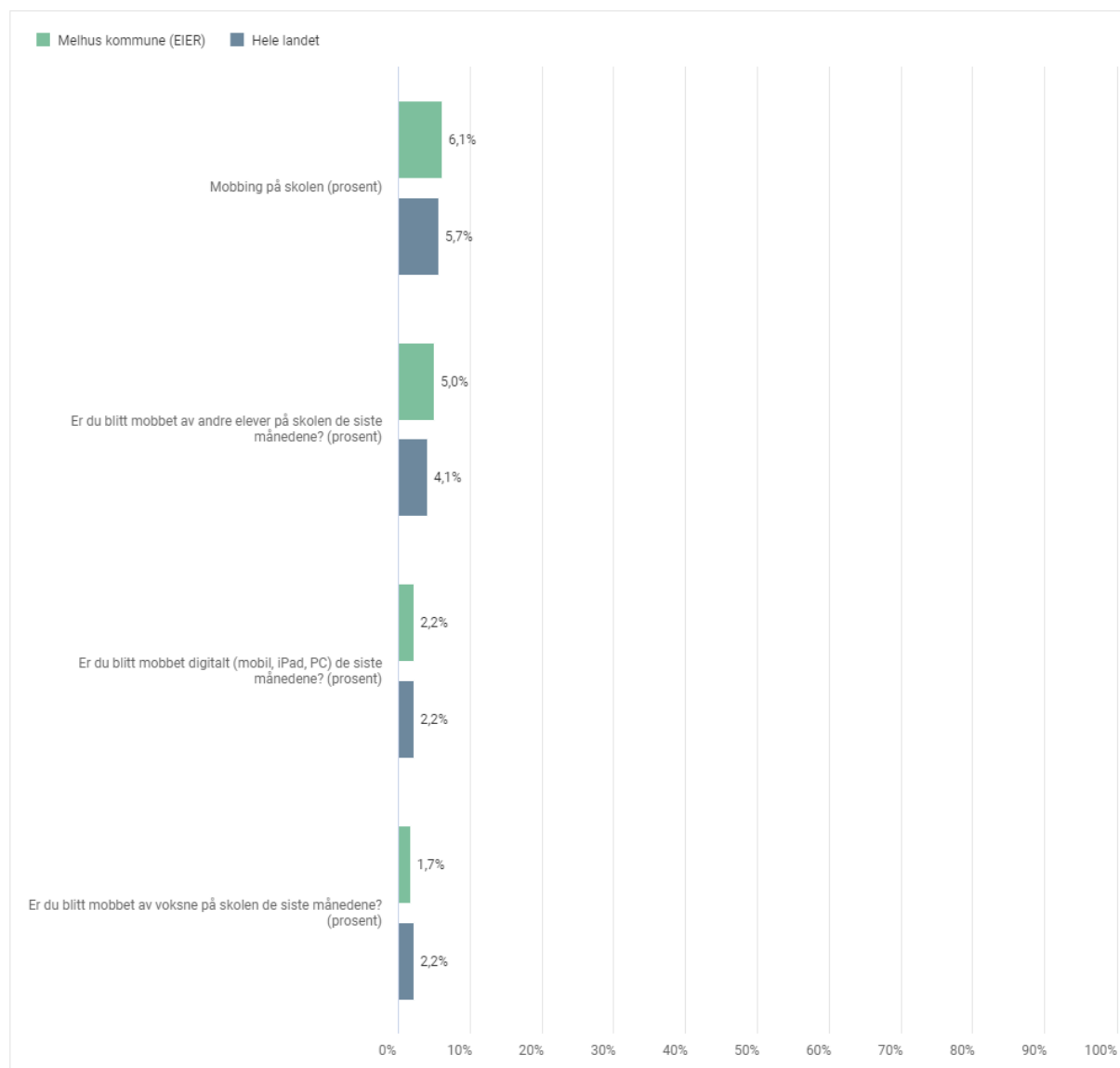
Skoleeier erfarer gjennom sine rutinemessige besøk at skolene har god kontroll med læringsmiljøarbeidet, og at arbeidet med det felles læringsmiljøprosjektet - basert på solid kunnskap og kompetanse fra Atferdssenteret i Stavanger - har hatt effekt. Tallene under er svært interessante. De viser at Melhus kommer bedre ut enn nasjonalt snitt på 7. trinn, mens vi har dårligere tall på 10.trinn. Tradisjonelt har 7. trinn i Melhus svært betraktelig bedre, altså færre har følt seg mobbet, enn nasjonalt. I 2021 er svarene fra Melhus mer lik nasjonalt snitt. Hva dette skyldes er vanskelig å si, men skolene jobber godt med saken. Kanskje er det pandemien som har gitt mer mulighet mht nettbruk og mobbing. Tallene for 2021 er også noe uklare. Resultatet er tatt ned på klassenivå, og det jobbes med klassemiljø og inkludering.

Mobbing på skolen – alle indekser – 7. årstrinn

2021-22, Hele landet, 7. årstrinn, Mobbing - alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

Mobbing på skolen – alle indekser – 10. årstrinn

2021-22, Hele landet, 10. årstrinn, Mobbing - alle indekser, Alle eierformer, Begge kjønn

Oppsummert skolemiljø:

Elevene i Melhus opplever skolemiljøet som godt. De trives særlig godt på barnetrinnet, bedre enn elevene i snitt nasjonalt, og de er spesielt fornøyde med støtte hjemmefra og fra lærerne sine. Elevene på ungdomstrinnet i Melhus er mindre motiverte enn elevene på barnetrinnet, noe som er likt med den nasjonale trenden. Jentene er mer motivert enn guttene, men svarer noenlunde likt på elevundersøkelsen ellers. Mobbetallene i Melhus er noe lavere enn nasjonalt snitt i barneskolen, men på nasjonalt snitt i ungdomsskolen. Dette er ikke godt nok når vi har en nullvisjon mht mobbing.

Mer uformelle undersøkelser foretatt i nedstengningsperioden, eller i pandemiperioden med smittevern og begrensa sosial kontakt, (knyttet til digital undervisning og ABSOLUTT-programmet) viser at ungdommen stort sett har det bra, men at de som er ensomme i utgangspunktet ikke blir mindre ensomme med restriksjoner og hjemmeundervisning.

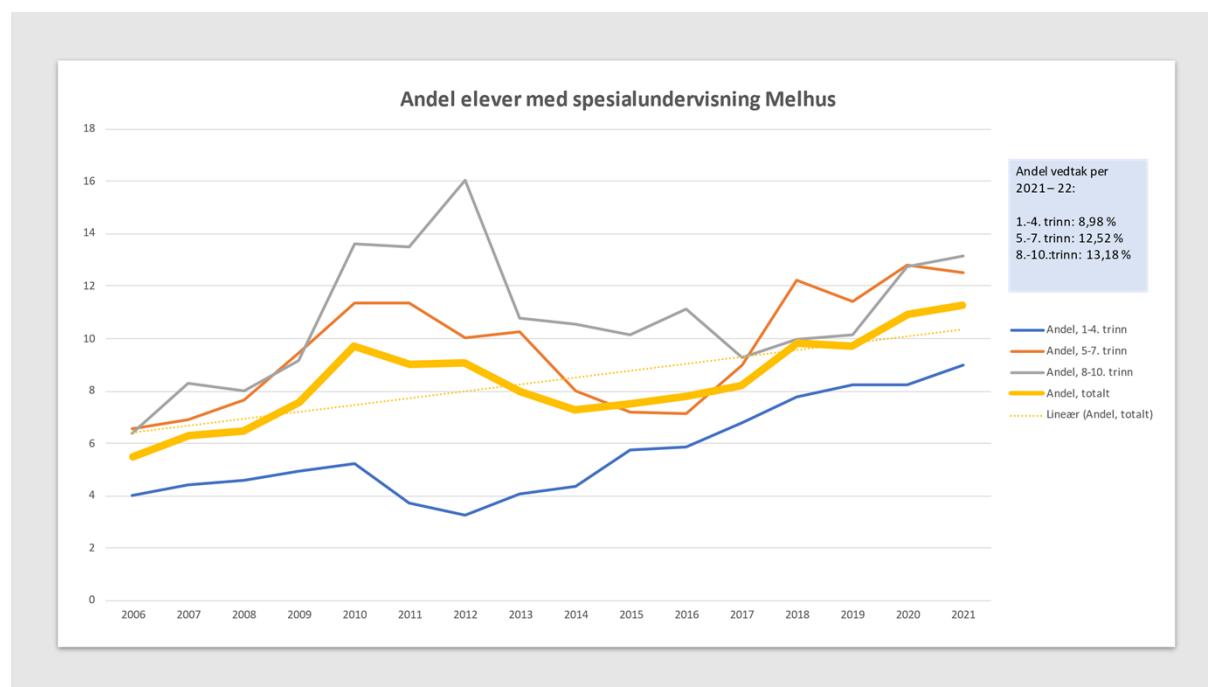
3. Spesialundervisning

Andel elever som mottar spesialundervisning i Melhus kommune har steget de siste årene. Fra under 6 % i 2006 til ca 11 % i 2020. Det nasjonale snittet ligger på ca 8 %, etter å ha sunket jevnt de siste årene. I Melhus og i landet ellers er det en overvekt av gutter som mottar spesialundervisning.

Antall vedtak sier ikke noe om selve omfanget, og hvor store tiltak som kreves.

Antall vedtak ser ut til å gå ned hver gang det settes i gang prosesser hvor både PPT og skolene involveres. Det meldes både fra barnehage og skole at vedtak knyttet til utfordringer med adferd er økende. Antall avviksmeldinger i skolen knyttet til elevadferd har også steget de siste årene.

Tabellen under viser utviklingen over tid, og også hvilke trinn det er snakk om.

Høsten 2021 ble det nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som ser på spesialundervisningen i Melhus. Våren 2022 legges det fram en foreløpig rapport som beskriver dagens praksis. Da vet vi mer om hva som fører til enkeltvedtak, hvilke utfordringer disse barna har, hvilken praksis skole/barnehage og PPT har på prosessen rundt spesialundervisning etc. Så vil arbeidet gå inn i en ny fase, med tiltak og pilotvirksomhet finansiert gjennom desentralisert kompetanseutvikling i Gauldalsregionen (DEKOM). Målet med arbeidet er at elevene skal motta mer skreddersydd opplæring som virker. Skoler og barnehager skal fatte færre enkeltvedtak om spesialundervisning, og opplæringen skal bli mindre stigmatiserende. Samtidig må alle ledd få en kompetanseheving for å bli i stand til å jobbe noe annerledes.

Oppsummert spesialundervisning:

Melhus kommune har jobbet med tidlig innsats, og satset på å møte ungene så snart som mulig med tilrettelegging der det trengs.

Forskning de siste årene (Nordahl m.fl., Anmarkrud UIO) viser at god spesialundervisning har effekt. Tiltak som er faglig godt begrunnet og gitt av personer med riktig kompetanse har god effekt på barn som strever. Skreddersydde tiltak virker best.

Så må vi spørre om vi bruker ressursene riktig i Melhus kommune. Har normalbegrepet vårt endret seg? Hva bør vi gjøre annerledes i årene som kommer?

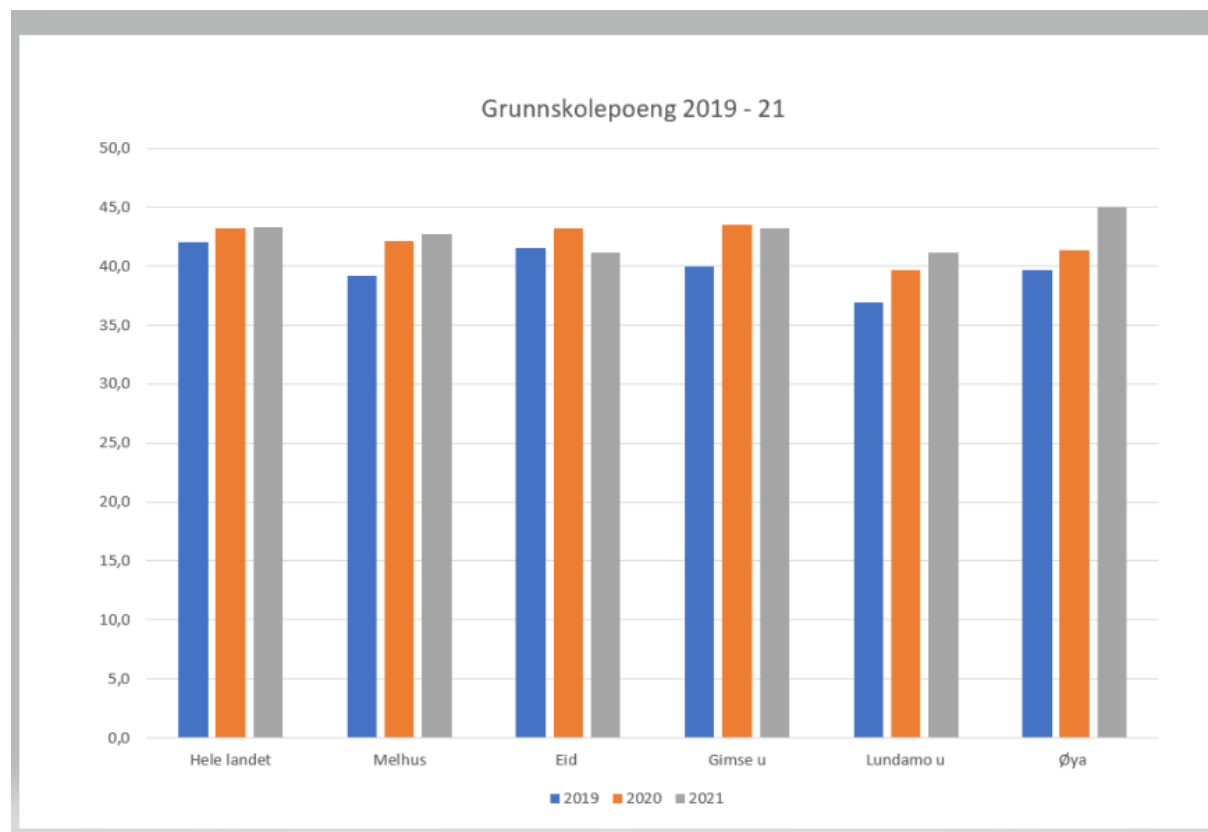
I 2020 fikk vi på plass ny PPT-leder i Melhus kommune, og oppvekstsektoren er i gang med å gjennomgå egen praksis på dette området.

4. Faglig utbytte og arbeidet med grunnleggende ferdigheter

Grunnskolepoeng og eksamensresultater

Elevene vurderes avslutningsvis på en karakterskala fra 1 til 6, der 6 er beste karakter. Grunnskolepoengene beregnes med utgangspunkt i standpunkt karakterene og eksamen. Standpunkt karakterene er ment å reflektere elevenes kompetanse ut fra målene i læreplanverket. Alle elever i grunnskolen skal i tillegg opp til to avsluttende prøver, én skriftlig og én muntlig.

I 2020 og 2021 ble eksamen avlyst, og elevenes grunnskolepoeng er lik deres standpunktkarakterer. Tabellen under er henta fra UDIRs analysebrett. Den viser at elevene i Melhus de siste årene har ligget under nasjonalt snitt på grunnskolepoeng.

Grunnleggende ferdigheter

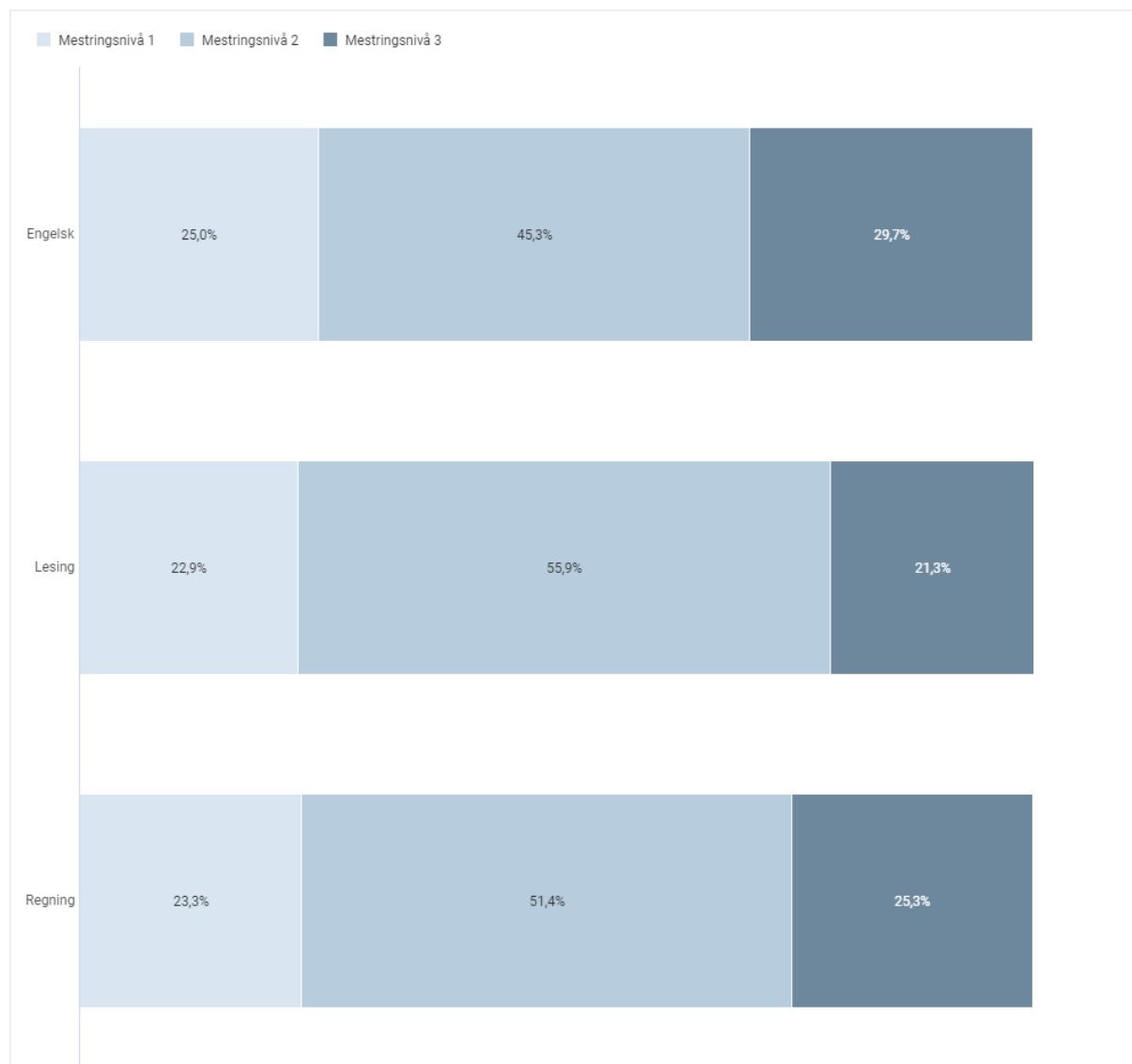
Motivasjon for skolearbeid varierer fra barneskolen og gjennom ungdomsskolen, det samme kan vi se når det gjelder faglige resultat. Tabellen under viser resultatene for våre 5. klassinger på nasjonale prøver i engelsk, lesing og regning. Mens resultatene i engelsk og lesing er moderate sammenlignet med nasjonalt snitt har kommunen flere elever på mestringsnivå 3, og færre elever på mestringsnivå 1, i regning, enn landssnittet. Elevene på 5. trinn er tradisjonelt sett gode lesere, men 2021 var et litt annerledes år.

Mestringsnivåer – alle prøvetyper – 5. årstrinn
Melhus kommune (EIER)

2021-22, Melhus kommune (EIER), 5. årstrinn, Alle prøvetyper, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – alle prøvetyper – 5. årstrinn
Hele landet

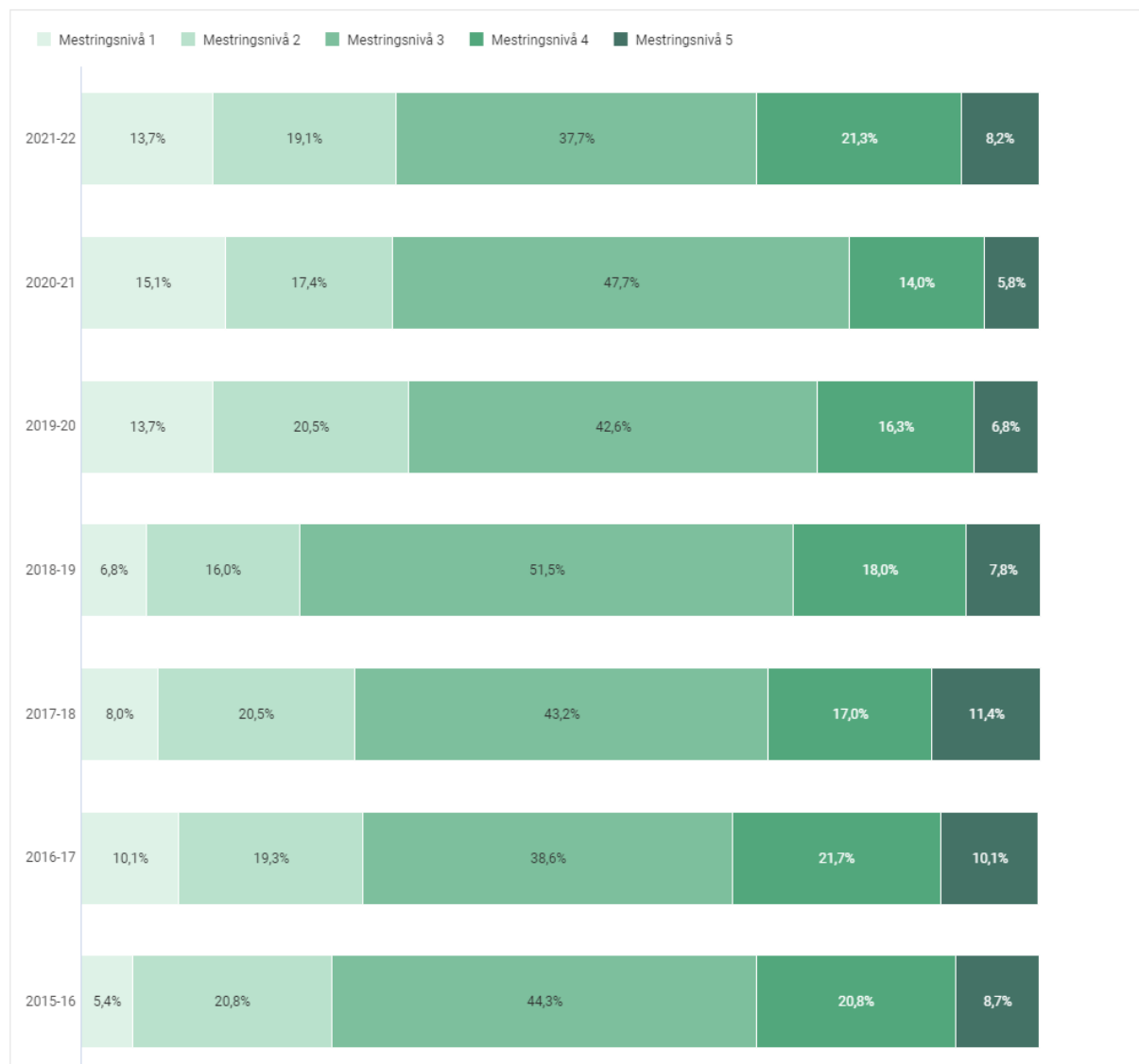
2021-22, Hele landet, 5. årstrinn, Alle prøvetyper, Alle eierformer, Begge kjønn

Enkelte skoler kan vise til en god utvikling etter satsing på grunnleggende ferdigheter over år. Det skal litt tid til for å skape en trend, men hos noen av skolene ser vi tydelige resultat.

På ungdomstrinnet er situasjonen noe annerledes. Tabellene under viser resultatene i engelsk, lesing og regning på 8. trinn. Prøvene tas på høsten etter at elevene har startet på ungdomsskolen, og er vel egentlig et bilde på hvor de står etter barneskolen. Her er flere mestringsnivå slått sammen. Tabellene viser at kommunen har for mange elever på laveste mestringsnivå og for få på høyeste mestringsnivå sammenlignet med nasjonalt snitt.

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 8. årstrinn

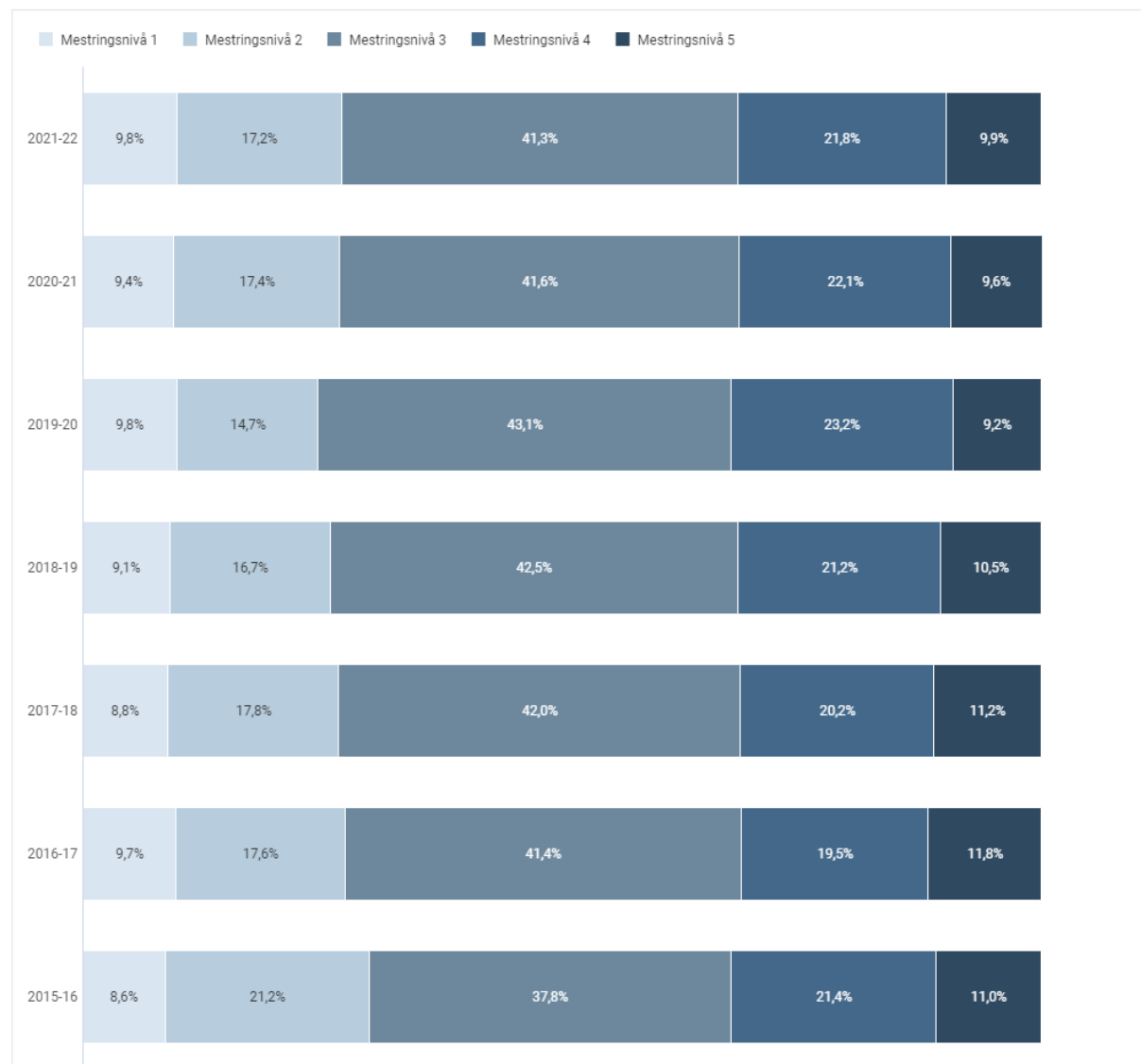
Melhus kommune (EIER)

Melhus kommune (EIER), 8. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 8. årstrinn

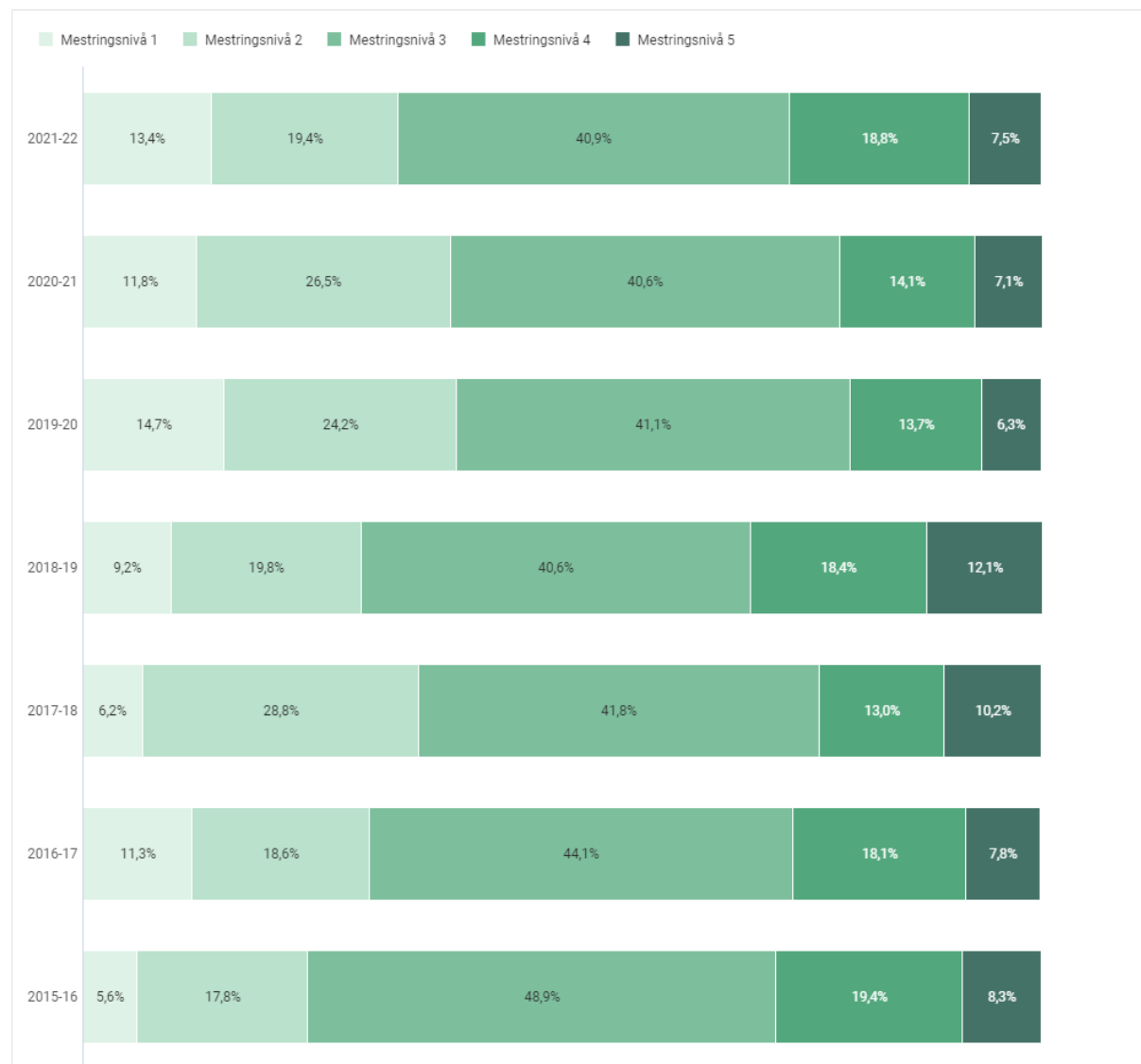
Hele landet

Hele landet, 8. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 8. årstrinn

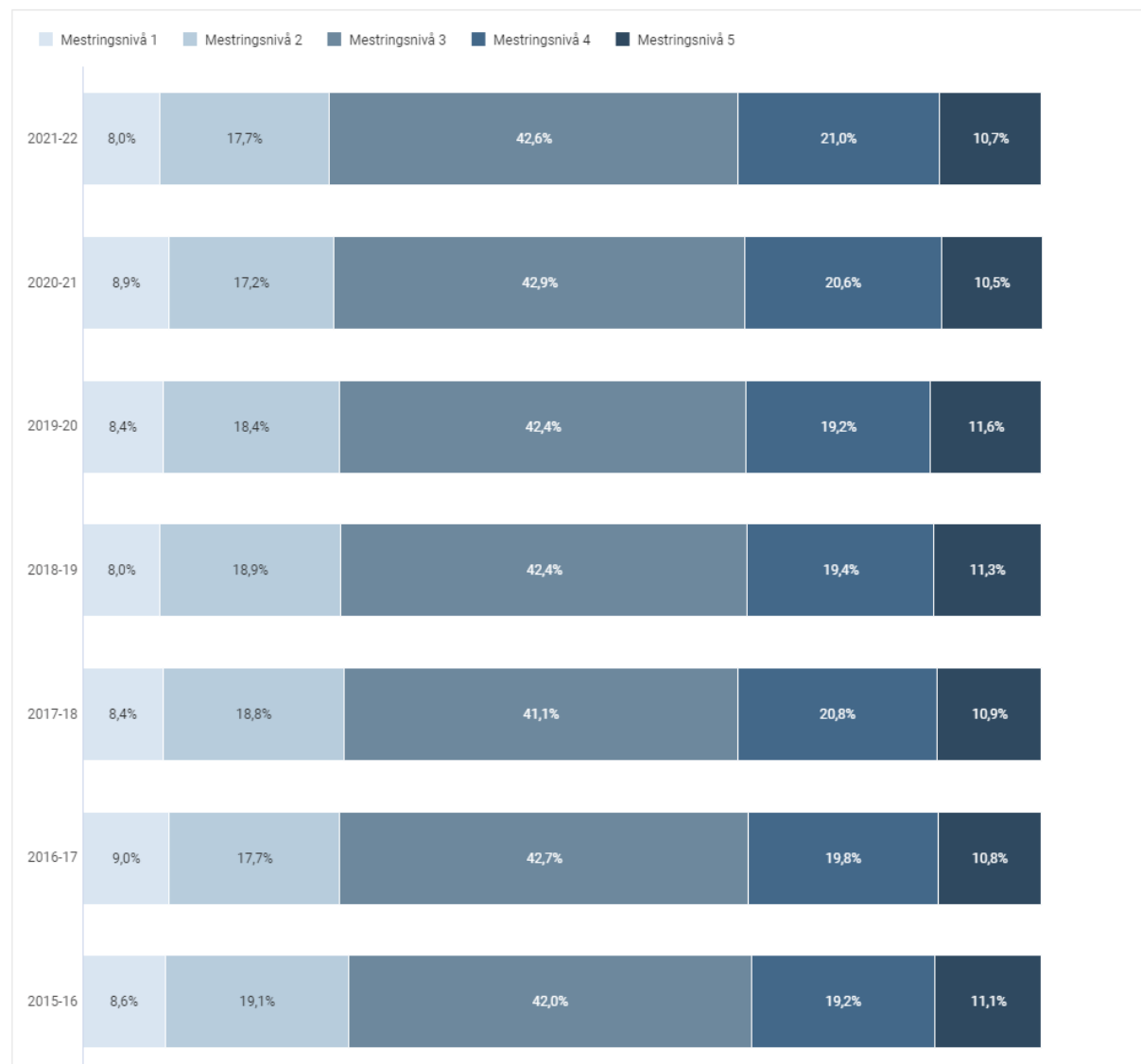
Melhus kommune (EIER)

Melhus kommune (EIER), 8. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – engelsk 8. årstrinn

Hele landet

Hele landet, 8. årstrinn, Engelsk, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 8. årstrinn

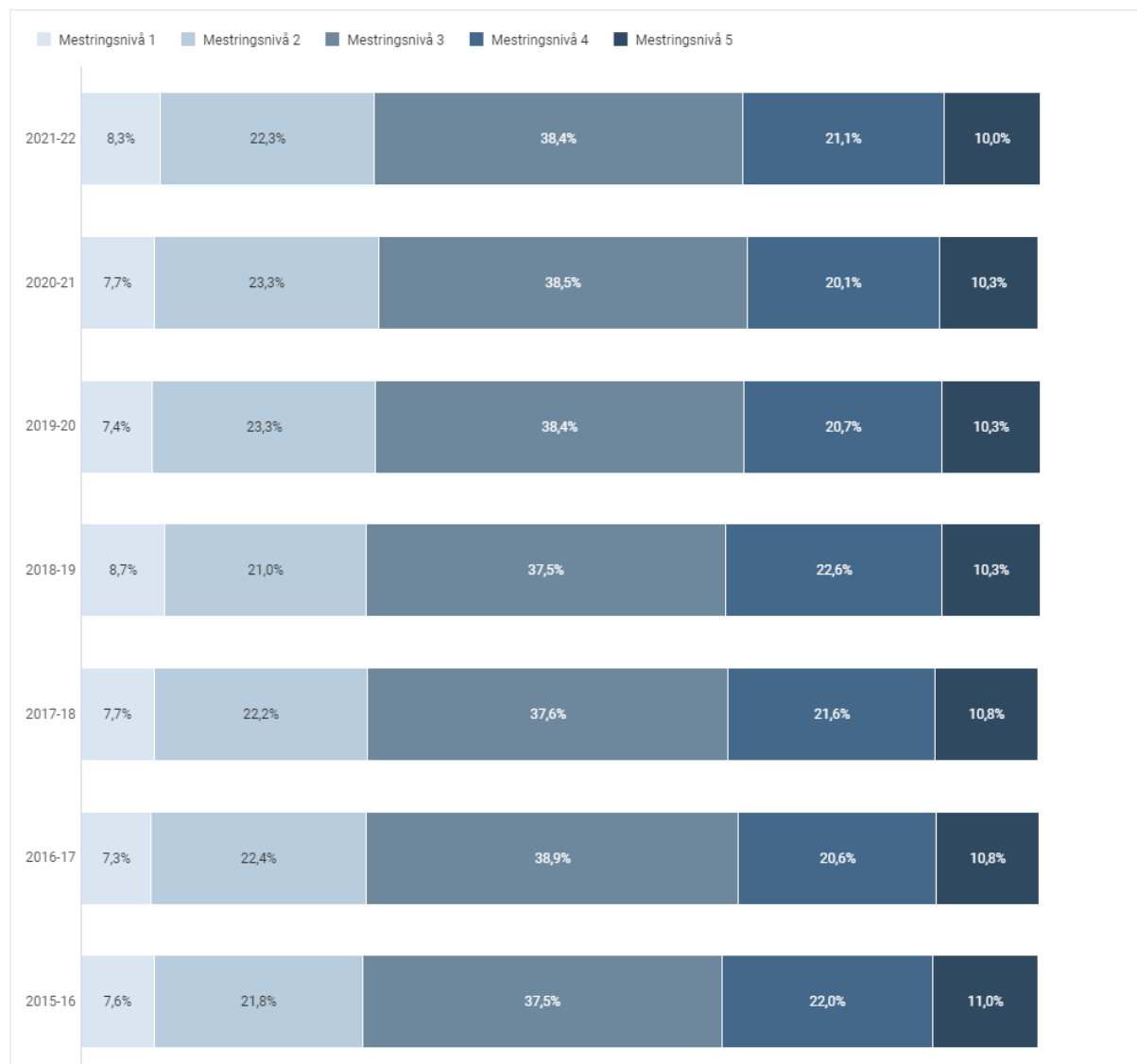
Melhus kommune (EIER)

Melhus kommune (EIER), 8. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 8. årstrinn

Hele landet

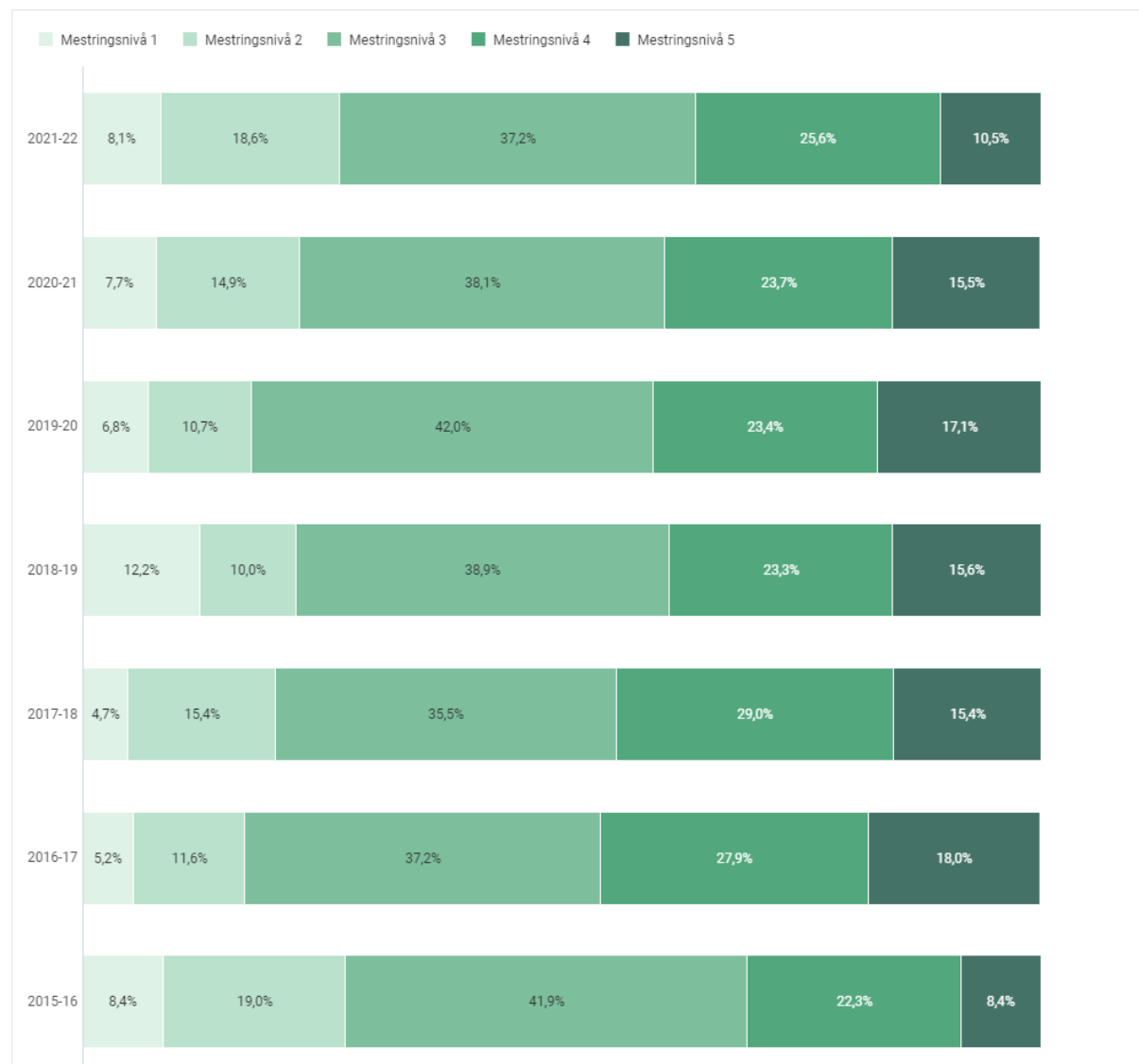

Hele landet, 8. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Når vi tar med resultatene fra nasjonale prøver på 9. trinn, her prøves elevene ikke i engelsk, ser vi at elevene har forbedrede resultat, og er noe nærmere nasjonalt snitt når det gjelder høyeste mestringsnivå. Men trendene peker nedover. Som vi så på grunnskolepoengene kan det se ut som om elevene i Melhus kommune har en tendens til å prestere litt under nasjonalt snitt i grunnleggende ferdigheter.

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 9. årstrinn

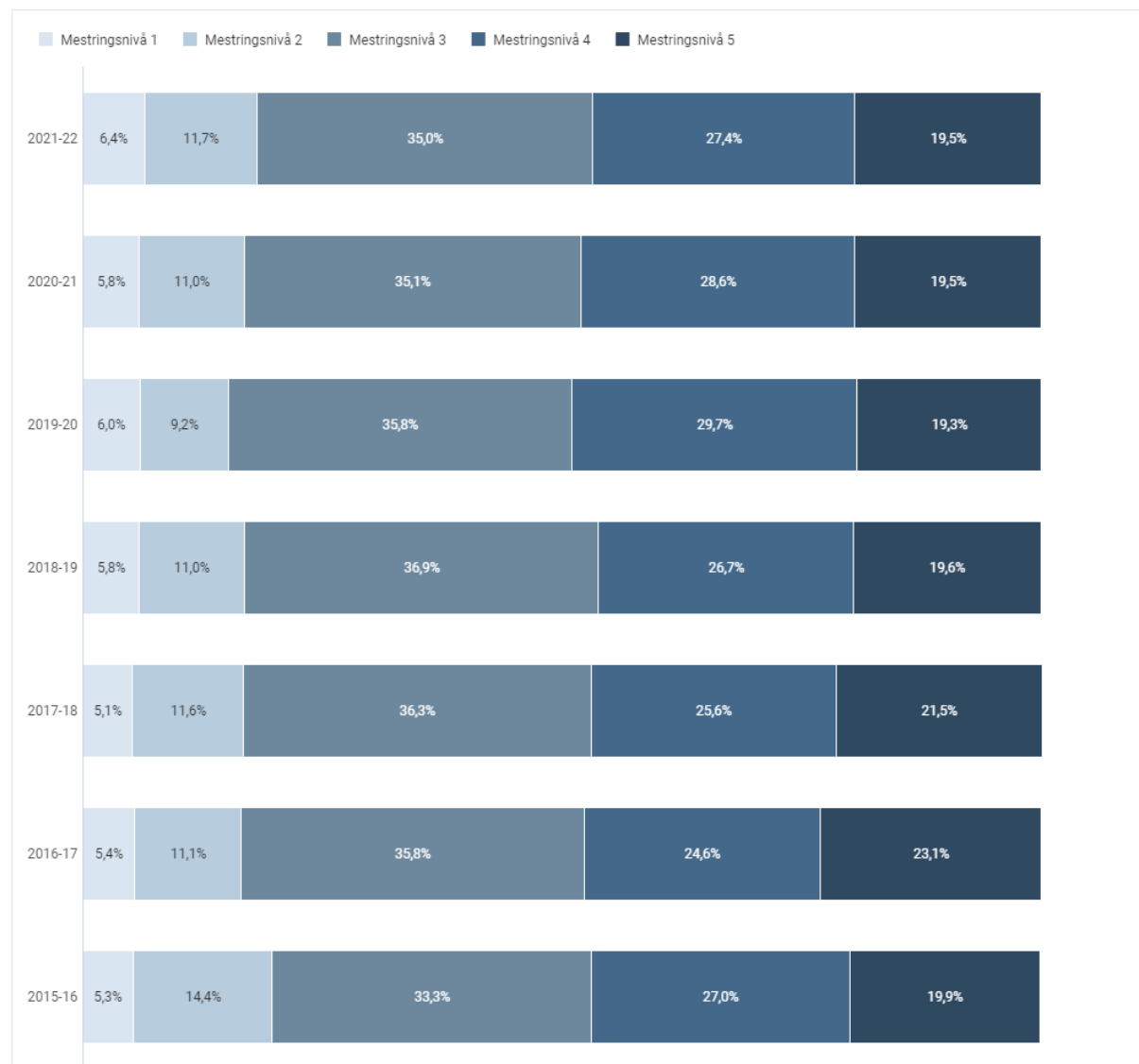
Melhus kommune (EIER)

Melhus kommune (EIER), 9. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – lesing 9. årstrinn

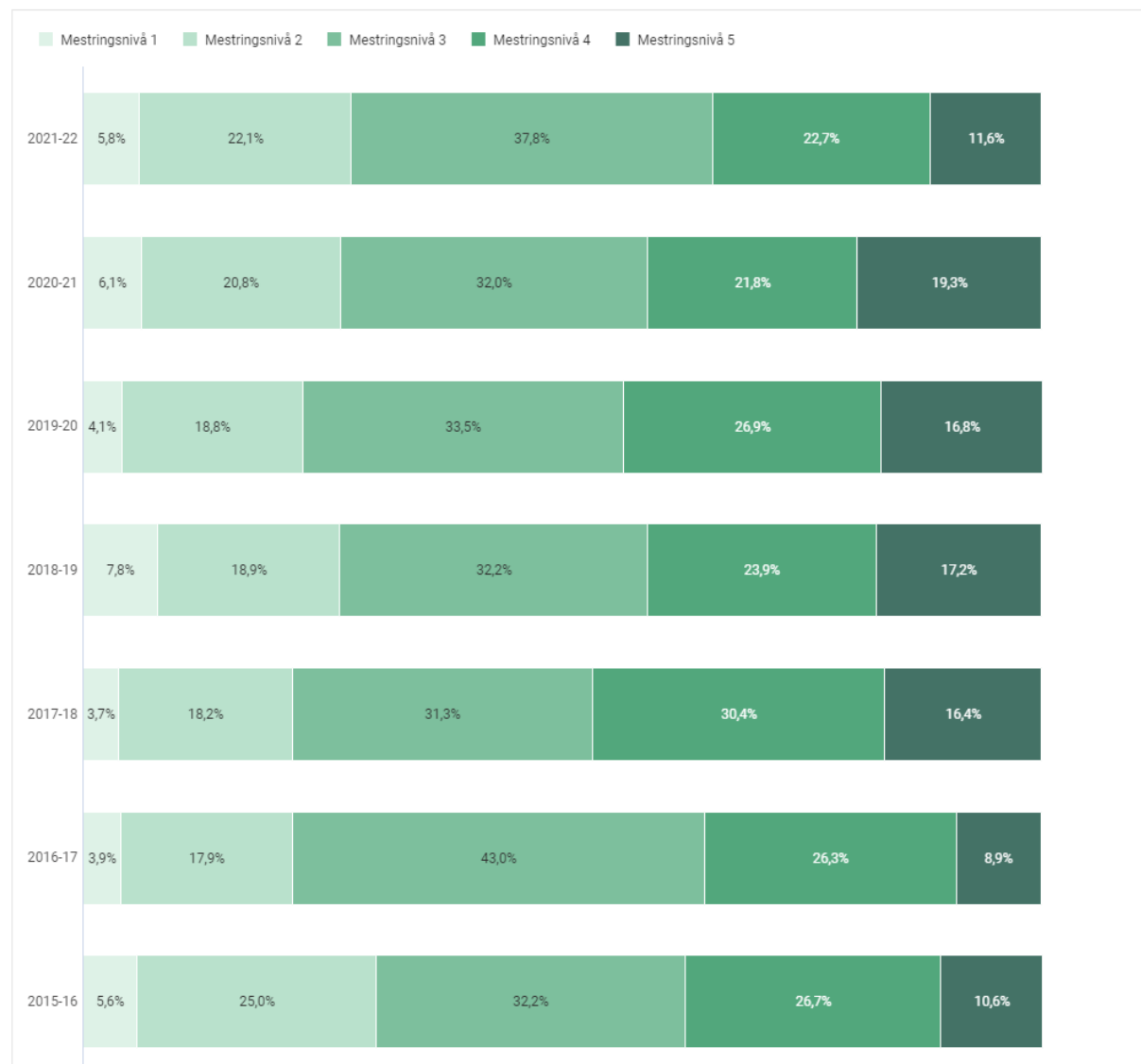
Hele landet

Hele landet, 9. årstrinn, Lesing, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 9. årstrinn

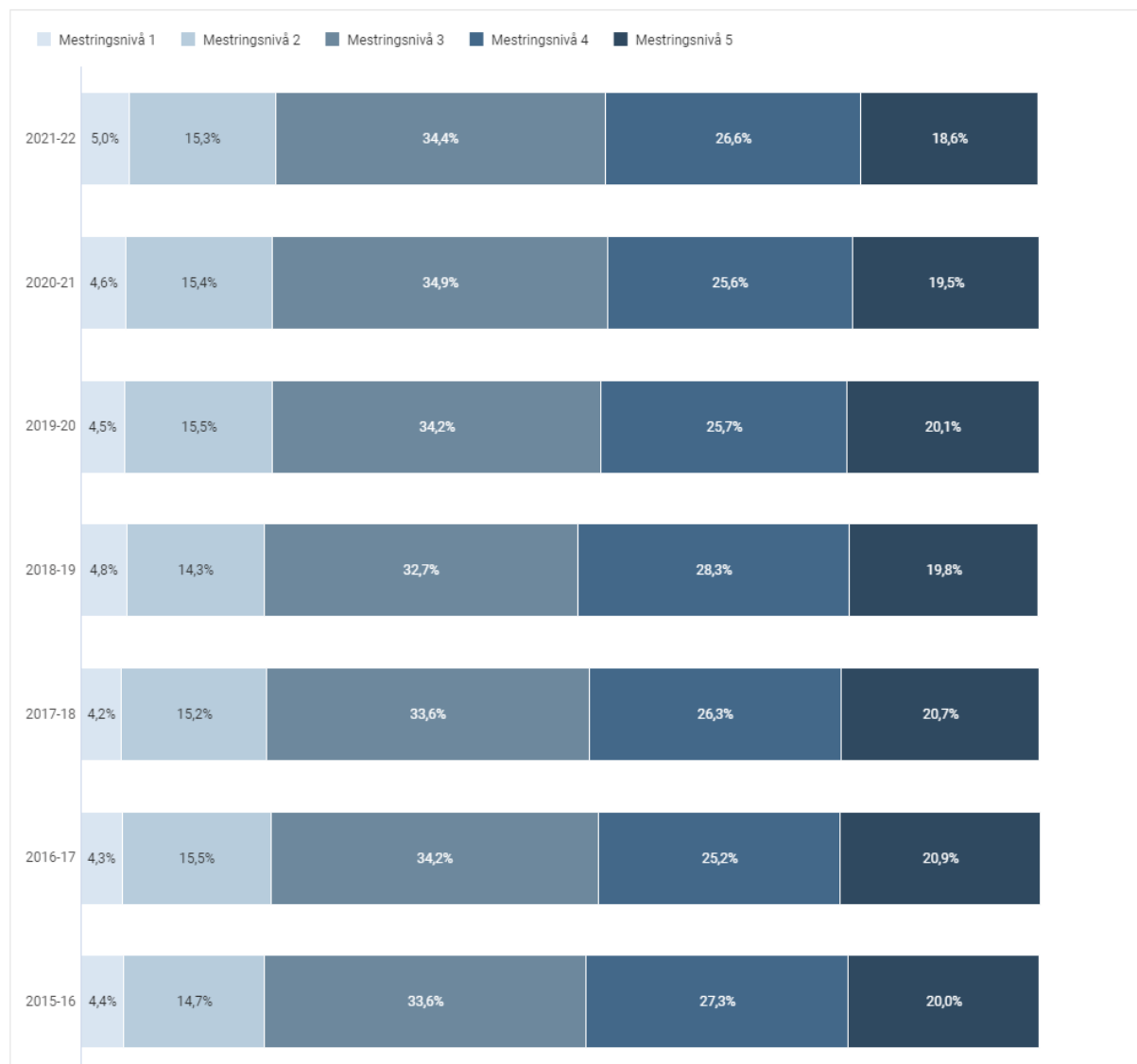
Melhus kommune (EIER)

Melhus kommune (EIER), 9. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Mestringsnivåer – utvikling over tid – regning 9. årstrinn

Hele landet

Hele landet, 9. årstrinn, Regning, Alle eierformer, Begge kjønn

Oppsummert faglige resultat:

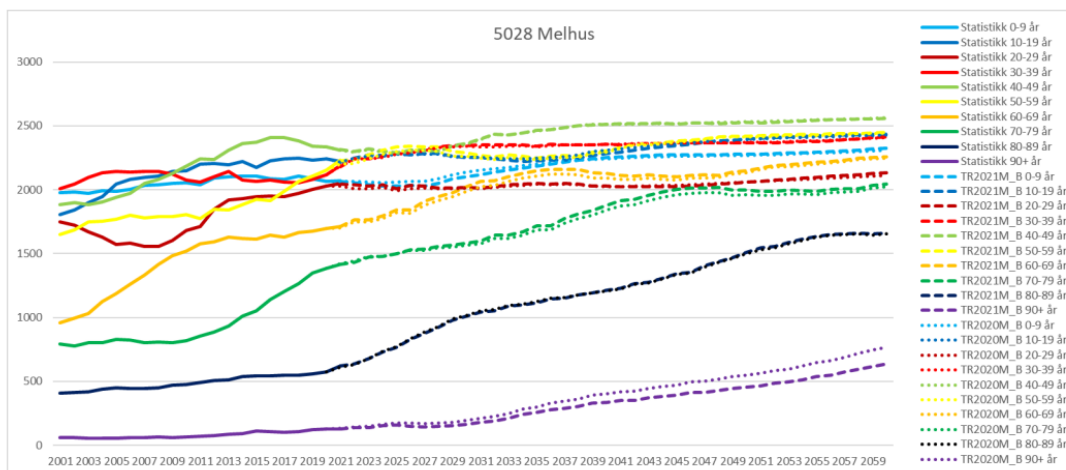
Elevene har gode resultat på barnetrinnet og middels og under nasjonalt snitt på ungdomstrinnet. Noe motivasjon ser ut til å forsvinne i løpet av 5.-7.trinn.

Dette bildet finner vi igjen i TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study 2019). Her beskrives en norsk skole med godt læringsmiljø, og nedadgående resultater på ungdomstrinnet. Her konkluderes det med at trygge lærere med riktig kompetanse, og spesialisering i fagene de underviser i (her: Naturfag og matematikk) gir bedre resultater. Utdanningsnivå, fagspesialisering og fagdidaktisk trygghet er likeverdsfaktorer.

Vi ser at et godt skolemiljø ikke er ensbetydende med gode faglige resultat. Men våre ungdommer fullfører i stor grad videregående opplæring, med ballast fra grunnskolen i Melhus. Det er et stort poeng å fortsette med videreutdanningen av lærerne i Melhus, slik vi har prioritert de siste årene, for å skape de trygge kompetente pedagogene som er nødvendig for god læring.

5. Ressurssituasjonen

Den viktigste kostnadsdriveren innenfor skole er endringer i elevtallet. Bildet under viser utviklingen for kommunen når det gjelder elever i grunnskolen. Det er viktig å merke seg at elevtallet ser stabilt ut framover.

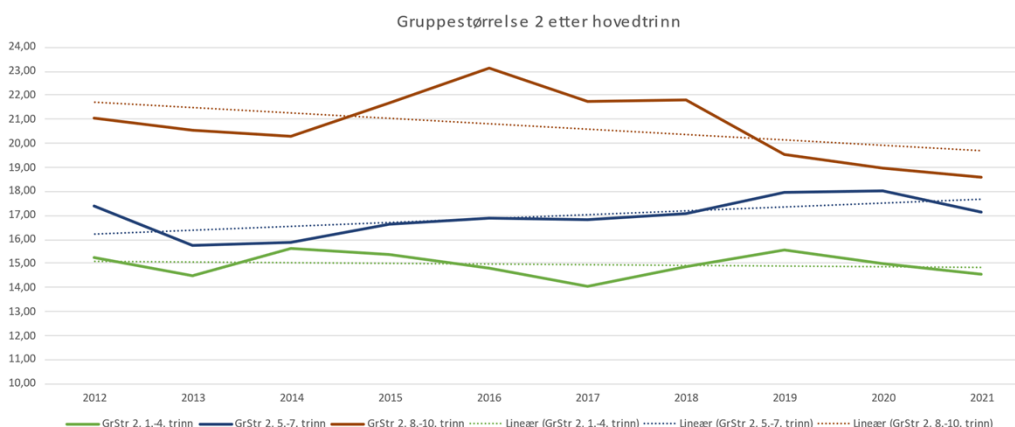

Når det gjelder vurdering av ressursituasjonen så hentes alle tall fra eller er beregnet på grunnlag av tall fra GSI (grunnskolenes informasjonssystem), KOSTRA og SSB.

Grafen under viser utviklingen når det gjelder gjennomsnittlig gruppestørrelse/lærertetthet.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse viser forholdet mellom antall timer elevene har krav på etter forskrift til opplæringsloven og hvor mange årstimer skolene reelt legger ut til undervisning. Gruppestørrelsen vil variere både mellom skolene og internt på den enkelte skole. Det opereres med to typer gjennomsnittlig gruppestørrelse. Forskjellen består grovt sett i om man tar med timene som legges ut til spesialundervisning og særskilt norsk eller ikke. Sistnevnte gir gruppestørrelse 2 (dvs uten spesialundervisning og særskilt norskopplæring). Gjennomsnittlig gruppestørrelse er den beste indikatoren for å følge med på ressursituasjonen for skoleområdet. Den er sammenlignbar med landet ellers og gir også grunnlaget for vurdering om vi overholder lovens forutsetninger. Jo lavere gruppestørrelse jo mere ressurser har skolene. Gruppestørrelse 2 viser altså lærertetthet i ordinær undervisning. Lærernormen sier at det ikke skal være flere elever enn 15 per lærer for elever på 1-4 trinn, og 20 elever per lærer for 5-7 og 8-10 trinn. Lærernormen er oppfylt i Melhus kommune, noe som kombinert med strammere rammer gjør at antall andre ansatte i skolen går ned.

Gruppestørrelser etter hovedtrinn

Gruppestørrelse 2 hovedtrinn viser en interessant utvikling. Det er en klar bedring når det gjelder småtrinnet (1.-4.) og ungdomstrinnet. Samtidig er det en svak reduksjon i ressursene for mellomtrinnet.

Under følger tabeller hentet fra KOSTRA. Melhus er en kommune med mange små skoler, noe som gjør at utgiftene pr elev øker.

	EAK Landet	5028 Melhus	5029 Skaun	5031 Malvik	5035 Stjørdal	5059 Orkland	EKG07 KOSTRA-gruppe 7
Elever per kommunal skole (antall)							
2021	243,9	193,1	218,5	281,9	225,4	209,7	240,8

	2021						
	EAK Landet	5028 Melhus	5029 Skaun	5031 Malvik	5035 Stjørdal	5059 Orkland	EKG07 KOSTRA-gruppe 7
Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)							
202 Grunnskole	99 905,5	98 801,4	109 624,3	92 376,8	93 847,4	92 585,5	99 646,5
215 Skolefritidstilbud	3 383,5	2 429,9	5 857,1	259,6	2 151,9	3 048,0	2 020,7
222 Skolelokaler	22 510,9	21 641,2	27 161,8	19 955,2	15 544,2	21 040,0	20 399,4
223 Skoleskys	2 341,7	4 940,3	4 154,2	1 407,9	2 624,4	4 281,2	2 524,9
FGK8 Grunnskolesektor	128 141,7	127 812,7	146 797,4	113 999,5	114 167,9	120 954,7	124 591,4

	EAK Landet	5028 Melhus	5029 Skaun	5031 Malvik	5035 Stjørdal	5059 Orkland	EKG07 KOSTRA-gruppe 7
Innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (prosent)	2021	58,0	57,8	58,6	67,1	53,2	56,4

Tabellen under viser Melhus kommune sin ressursbruk sammenlignet med Trøndelag og landet ellers de siste fem årene. Lavere tall her tilsier høyere ressursbruk.

Her ser vi at vi bruker merkbart mindre ressurser på ordinær undervisning enn snittet for Trøndelag og nasjonalt snitt.

	2017	2018	2019	2020	2021
Lærertetthet 1.-7. trinn					
Melhus kommune	12,9	12,7	12,1	11,9	12,7
Trøndelag - Trøndelage fylke				12,3	12,4
Nasjonalt	13,3	13,2	12,9	12,7	12,4
Lærertetthet 8.-10. trinn					
Melhus kommune	16,8	16,2	16,2	15,3	15,5
Trøndelag - Trøndelage fylke				14,0	14,0
Nasjonalt	14,0	14,0	14,2	14,1	14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning					
Melhus kommune	17,5	17,5	16,9	17,2	17,5
Trøndelag - Trøndelage fylke				15,9	15,8
Nasjonalt	16,8	16,8	16,6	16,3	15,8
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4. trinn					

Ressurssituasjonen oppsummert:

Totalrammen til skole i Melhus kommune er noenlunde stabil. Vi bruker mer ressurser enn sammenlignbare kommuner på SFO, skoleskys og spesped. Når det gjelder ordinær undervisning og lærertetthet ser vi at situasjonen er annerledes. Ungdomstrinnet er fremdeles utsatt, med flere elever i gruppene enn sammenlignbare kommuner. Dette bekreftes gjennom Agenda Kaupangs rapport (ekstern gjennomgang 2021/22). KOSTRA-tallene viser at stadig mer av midlene brukes til spesped, og stadig mindre til ordinær undervisning og andre lovpålagte oppgaver. Dette underbygges av skolene, som beskriver en situasjon med færre ressurser til å håndtere en mer krevende elevgruppe.

6. Oppsummering fra skolenes egne vurderinger i pandemiåret 2021

Skolene i Melhus jobber godt med skolemiljøet. De har gode systemer på å avdekke og ta tak i utfordringer i miljøet. Terskelen er lav for å skrive aktivitetsplaner, og skoleeier blir holdt fortløpende orientert. Skolene følger opp utfordringer knyttet til miljøet i tråd med retningslinjene som krever rask inngripen. Det signaliseres større utfordringer med elevatferd, og et ønske om drøfting og erfaringsutveksling på tvers av skolene for å finne gode tiltak og sikre spredning av kompetanse. De tre ungdomsskolene har etablert seg som MOT-skoler, og jobber aktivt med å styrke ungdommens integritet og styrke til å ta de riktige valgene. FHIs oppvekstprofil signaliserer en økning i utfordringer innen psykisk helse blant barn og unge, og skolene bekrefter dette.

Skolene i Melhus kommune har ikke store utfordringer knyttet til fravær, men det finnes elever som har høyt fravær, og som er i faresonen mht skolevegring. I 2021 steg korttidsfraværet til elevene betraktelig, noe som mest sannsynlig skyldes pandemien. På kommunenivå er det utarbeidet en nærværplan. Målet med planen er å komme tidlig inn, og ha en systematisk tverrfaglig håndtering av bekymringsfullt fravær. Planen vil være nyttig for skolene i det svært viktige arbeidet mot fravær og skolevegring.

Kommunens tidligere satsing på utforskende pedagogisk praksis og innføringa av fagfornyelsen er prøvd ut de siste årene, dog noe preget av pandemien og begrensninger. Lærerne har forsket på egen praksis, der målsettingen er å øke elevenes læringsutbytte. Rektorene rapporterer nå om gode erfaringer med erfaringsdeling i fagseksjoner og nettverk. Dette først og fremst knyttet til Fagfornyelsen. Noe utviklingsarbeid er satt på vent i 2021.

Det kan virke som skolene er i ferd med å gå mer bort fra den tradisjonelle læreboka. Det er to forhold som kan forklare dette. Det ene er en økende bruk av digitale hjelpemidler, den andre er økende vekt på mer bruk av åpne oppgaver, refleksjonsoppgaver i undervisningen. Sistnevnte kan settes i sammenheng med Mascil og utforskende pedagogisk praksis.

Skolelederne var i oktober 2019 på jobbskygging i Edinburgh og Berlin. Hensikten med reisen, som var finansiert gjennom Erasmus + midler, var å få nye tilnæringer til variert pedagogisk praksis knyttet til grunnleggende ferdigheter. Besøkene ved ulike skoler og klassetrinn var meget inspirerende for våre skoleledere, og i ettertid kan mange ideer spores tilbake til dette prosjektet. Vektlegging av åpne og utforskende oppgaver, tverrfaglige tema, læringsstasjoner, aldersblanding, ansvarliggjøring av elevene når det gjelder læring i mye større grad enn tidligere og tettere relasjoner mellom lærer-elev er noe av det vi tar med oss videre. Tankene fra dette prosjektet passer godt inn i det pågående arbeidet med Fagfornyelsen. Elevenes positive svar på Elevundersøkelsen når det gjelder medvirkning kan kanskje også knyttes til dette arbeidet. Begynneropplæring i lesing og regning blir fremdeles vektlagt på skolene. Det er også et ønske om nettverksarbeid på tvers av skolene innenfor områder som engelsk, digital kompetanse og læringsmiljø.

Et tema skolene generelt sett tar opp i økende grad er behovet for ressurser til spesialundervisning. Det kan se ut som det er et reelt økende antall elever med atferds- utfordringer. Dette viser seg også i økning av meldte avvik knyttet til vold og trusler mot ansatte. Temaet tas opp jevnlig i nettverket for skoleledere.

Delingskulturen mellom skolene har tatt seg opp i etterkant av 2019. Dette gjelder alle områder, og ble forsterket gjennom hyppigere møter på Teams gjennom 2020 og 2021. Skolene melder for øvrig om behov for mer skolering knyttet til den digitale satsningen, større tilgjengelighet mht helsesykepleier på skolene og en felles satsning på foreldreskolering.

Det er grunn til å berømme ansatte i kommunen for god innsats i 2021. Melhus kommune har så langt klart å utnytte det lokale handlingsrommet for å gi et best mulig, og mest mulig normalt, tilbud til barn og unge. Skoler, barnehager og kultur og fritid har holdt en imponerende stor del av aktiviteten i gang, og har beveget seg kjapt mellom ulike nivå i smittevernsveilederne. I 2020 og 2021 har vi hatt særskilt fokus på barn og unge som trenger mest oppmerksomhet og omsorg. Vi vet at en del elever ble ensomme da skolene stengte, og at noen elever fikk mindre tilpasset opplæring enn i et normalår. GSI – rapporteringen viser at totalt 18 barn fikk færre spespedtimer enn de har krav på i perioden, og 4 barn har fått færre timer ekstra språkopplæring. På grunn av regler rundt smittevern, og strengere krav til når ansatte og barn kan møte på skolen har vi hatt noe høyere fravær ved enkelte enheter.

Øvrige områder som bør beskrives særskilt

IKT i skolen – digitale ferdigheter

Digital ferdighet regnes som en av de grunnleggende ferdighetene som elevene skal beherske, og som blir ytterligere vektlagt i Fagfornyelsen. Høsten 2018 vedtok kommunestyret en digitaliseringsstrategi for skolen. Dette betød at i løpet av en treårsperiode skulle elevene på alle trinn få tilgang til sitt eget elektroniske hjelpemiddel. I tillegg skulle både læreres og elevs ferdighetsutvikling og motivasjon bli ivaretatt. Gjennom en leasingavtale skulle kommunen sikre oppdaterte digitale verktøy, kompetanseheving og faglig støtte til lærere og ledere og styrket samhandling mellom skolene. Prosjektet er i 2021 så å si gjennomført teknisk sett, men mye av kompetansehevingen som var planlagt må fortsette i 2022 og 2023, dette pga forsinkelser pga pandemien. Læreboka vil ikke miste sin verdi, og tradisjonell god opplæring skal ikke forsvinne, men Melhusskolen vil få tilgang til pedagogiske verktøy som framtida krever. Samtidig vil satsingen åpne for et videre spenn mht differensiert opplæring, også innenfor spesialundervisningen.

Den digitale strategien er samordnet med Melhus kommune sin strategi, Smartere Melhus.

Videre- og etterutdanning

Kompetanseheving av ansatte i grunnskolen er et av de sentrale tiltakene for å bedre kvaliteten i Melhusskolen. I strategien "Kompetanse for kvalitet", for lærere og skoleledere legges rammene for den nasjonale satsingen, som er utviklet i et samarbeid mellom KS, arbeidstakerorganisasjonene, lærerutdanningene og Kunnskapsdepartementet.

Melhus kommune har fremdeles en utfordring når det gjelder norsk, matematikk og engelskfaglig kompetanse. Så ser vi at kompetanse i digitale ferdigheter, livsmestringsfag, spesped og sosial rådgivning bør prioriteres framover. Det er vesentlig at det settes av midler til kompetanseheving i like stor grad som før i årene framover.

Fagfornyelsen

Forberedelsene til innføring av ny læreplan ble vesentlig dårligere i 2020 og 2021 enn planlagt. Mest sannsynlig vil implementeringen ta lenger tid.

Nye læreplaner var klare for elevene høsten 2020. Erfaringene fra tidligere fornyinger av læreplaner viser at implementering er tidkrevende. I tillegg vil det også innvirke på behovet for fornying av læremidler. Lærerne jobbet i 2019 med overordnet del av læreplanen, de tre tverrfaglige temaene –dybdelæring, demokratiforståelse og livsmestring, og våren 2020 var satt av til læreplanarbeid. Som kjent ble våren 2020 noe annerledes enn planlagt.

Alle skolene bruker fellestid på systematisk arbeid med Fagfornyelsen, og får drahjelp av UDIRs kompetansepakker, lærende nettverk og profesjonelle fagfellesskap.

Fagfornyelsen er, og vil være, hovedsatsingen innen DEKOM (desentralisert kompetanseheving)-samarbeidet i Gauldalsregionen. Her tenkes det lærende nettverk på tvers av kommunegrensene.

Lokale og nasjonale satsinger

Jeg har tidligere sagt at Melhuskolen har Fagfornyelsen som sin viktigste satsing i årene som kommer. Satsingen og kompetansehevingen vil skje skolevis, i nettverk, i regionsamarbeid og gjennom den nasjonale modellen. Våre samarbeidspartnere i dette arbeidet vil være NTNU og DEKOM. Kompetansehevingen vil både være formell og skje gjennom delende nettverk. Andre tidligere satsinger vil innlemmes i dette arbeidet.

Den digitale satsingen, grunnleggende ferdigheter, utforskende praksis, bruk av ressurslærere og vurdering for læring vil falle naturlig inn i arbeidet med nye læreplaner. Alt ses i sammenheng med hovedinntrykkene fra Erasmus + prosjektet, og vektleggingen av eleven i sentrum, eleven som ansvarlig i læringsarbeidet. Vi snakker om *eleven som subjekt*.

Høsten 2020 startet kommunen sin deltakelse i KS sitt program ABSOLUTT. Hensikten med programmet er at kommunene og fylkeskommunene skal få økt forståelse og kunnskap om deres ansvar for barnehage, skole og oppvekst, Det skal også gi innsikt i hva som virker inn på barn og unges læring, utvikling, trivsel og tilhørighet. Arbeidet starter med en analyse av nåsituasjon, så ser man på hvor man ønsker å være og hvordan man kommer dit. Melhus kommune sin arbeidsgruppe er tverrfaglig sammensatt, med politikere, representanter fra administrasjon, fagseksjoner og ungdommen selv. Prosjektet har pr i dag tre satsningsområder: Ungdom støtter ungdom, lett tilgjengelige helsetjenester for ungdom og tverrfaglig godt samarbeid.

Konsekvenser for folkehelse:

En god grunnskole og et godt læringsmiljø er viktig for en god helse og et videre godt voksenliv.

Konsekvenser for klima og miljø:

En god grunnskole tar klima og miljø på alvor og skaper gode ambassadører for bærekraft.

Rådmannens vurdering og konklusjon:

Læringsmiljø

Nullvisjon i arbeidet mot mobbing og krenkelser opprettholdes. Så lenge det finnes barn som opplever skolemiljøet som utrygt eller ubehagelig har vi en jobb å gjøre. Dette kan skje gjennom systematisk arbeid på skolenivå, erfaringsutveksling mellom skolene og med videre oppfølging av Lundamosprosjektet. Hensikten med et godt skolemiljø er å gi elevene et godt grunnlag for læring og trivsel. I tillegg til læringsmiljøarbeidet vil vi fortsette med å systematisere fraværsoppfølgingen.

Fag og ferdigheter

Elevene i Melhus presterer i underkant av snittet nasjonalt. I Melhus er forholdene tilrettelagt for læring, og vi bør strekke oss for å gi elevene best mulig utbytte av opplæringa. I tråd med Fagfornyelsen skal vi forberede elevene på morgendagen gjennom å engasjere dem mer i deres egen læring. Derfor bør vi fortsatt satse vurdering for læring, praktisk læring og relevant læring. Tilbakemeldingene fra samlinger med rektorene og PPT tilsier også dette. Vi må fortsatt jobbe grundig med grunnleggende ferdigheter og basisfag i hele grunnskoleløpet. Engelsk er et fag skolene nevner ofte. Dette har blant annet sammenheng med behovet for videreutdanning samt resultatene som oppnås. Den digitale satsingen skaper et kompetansebehov hos lærere og elever. Under pandemien ble ikke all planlagt oppdatering gjennomført. Fagfornyelsen vil kreve mye tid av skolene fremover. Ledere og lærere vil få tilbud om opplæring innen både læreplanarbeid og metodikk framover.

Utforskende pedagogisk praksis må fremdeles satses på. Metoden kan se ut til å ha innvirkning på resultatene i regning/ matematikk i Melhus. To skoler viser også at åpne oppgaver og utforskende praksis innen matematikk visker ut noe av forskjellene mellom jentenes og guttenes resultater.

Grupper av elever, som mister motivasjon underveis, mestrer dårlig hvis de ikke opplever undervisningen som relevant, eller for stillesittende. Det kan se ut som om problemet er størst i perioden hvor elevene starter på ungdomsskolen. Mulighetene som ligger i Fagfornyelsen, den digitale satsinga, lærende nettverk og utforskende pedagogisk praksis må utnyttes i denne sammenhengen.

Ressurser

Når det gjelder ressurser er det en utfordring at elevtallet ikke stiger i den grad man tidligere har forventet. Rammene til skolene er presset pga en økende ressursbruk til spesped og SFO. Ordinær undervisning drives i overkant kostnadseffektivt.

For å oppfylle våre forpliktelser knyttet til riktig kompetanse er det viktig at det settes av midler til dette årlig.

Vedlegg: Ingen

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken:
Opplæringsloven